

Me byggjer framtida

Strategisk plan for utvikling av grunnskulen i Sogndal 2014-2017

SOGNDAL KOMMUNE

Innhald

Føreord	2
Innleiing	3
Del 1.....	4
Nasjonale mål og strategiar	4
Sentrale Styringsdokument	4
VISJON FOR GRUNNSKULEN I SOGNDAL KOMMUNE	6
System for styrka læring.....	7
Skuleeigarrolla	7
Satsingsområde for grunnskulane i Sogndal kommune.....	9
Læringsplakaten	9
Del 2.....	10
Handlingsprogram	10
Prioriterte satsingsområde.....	10
Heilskapleg læringsmiljø	10
Lærarrolla og klasseleiing.....	11
Skule-heim samarbeid	11
Mobbing	12
Skulen som ein lærande organisasjon	15
Tidleg innsats og tilpassa opplæring.....	15
Ikt i grunnskulen	18
Fysisk aktivitet	20
Del 3.....	22
Gjennomføring og oppfølging av planen.	22
Skulane si eigenvurdering	23
Grunnlagsdokument.....	26

Føreord

Dette er tredje generasjons plan for innhald og utvikling av grunnskulen i Sogndal. Første plan var for perioden 2006-2009, og andre plan for perioden 2010-2013.

Formannskapet vedtok i juni 2013 å sette ned ein sakskomite som skulle revidere gjeldande plan. I mandatet står det at ny plan skal ta utgangspunkt i gjeldande plan, men òg leggje vekt på eit heilskapleg læringsmiljø, tidleg innsats, fysisk aktivitet på ungdomssteget, entreprenørskap, skulebasert vurdering, ikt og Sogn regionråd sitt arbeid med «system for styrka læring».

Planen skal:

- Ta utgangspunkt i det ansvar og det handlingsrommet kommunen har som skuleeigar.
- Vere ein overordna rammeplan for skulane sine verksemdplanar.
- Vere eit styringsdokument for kommunen og eit verkty for skulane.
- Tene som informasjon til foreldre og andre om skulane i kommunen sine satsingsområde.

Planen omhandlar ikkje skuleutbygging og organisering av PP tenesta, ei teneste kommunen kjøper frå fylkeskommunen. Desse to områda vert ivaretekne gjennom andre planprosessar.

Strategisk skuleplan skal saman med kommunal strategi for innhald og oppgåver i barnehagen (2010-13) og kommunal strategiplan for skulefritidsordninga (2010-13) syne heilskap og samanheng i lærings- og utviklingsarbeid for barnehage- og skulebarn i kommunen.

I 2014 vil det vere aktuelt å revidere både barnehage- og sfo plan. Sakskomiteen anbefaler at dei nye planane skal gjelde ut 2017, og samanfalle med skuleplan perioden. I 2017 bør ein då vurdere ein felles oppvekstplan for desse tre områda.

Innleiing

Me byggjer framtida – Strategisk plan for utvikling av grunnskulen i Sogndal 2014-2017 synleggjer og ivaretek Sogndal kommune sine ambisjonar og målsetjingar for elevane si læring og danning i fireårsperioden.

Det skjer mykje god læring ved skulane i Sogndal. Nokre av skulane våre er komne langt i arbeidet med satsingsområda i planen, og i nasjonal målestokk har vi over tid hatt gode skuleresultat. Likevel kan vi alltid verte betre og gå nokre skritt i eiga utvikling.

I skulane i Sogndal skal alle elevane si læring og meistring gje trivsel, tryggleik, kunnskap, dugleikar og haldningar. Læringsarbeidet skal ivareta både elevane si danning og læring. Vidare er det viktig at skulen bidreg til å utvikle elevane sine evner til å sjå seg sjølv og andre som medansvarlege for eit godt fellesskap og ei positiv samfunnsutvikling.

I Sogndal legg skulane til rette for dagleg fysisk aktivitet. Dette saman med sunt kosthald og psykisk velvære fremjar god helse. I tillegg til dei helsefremjande tiltaka kan læring av dei grunnleggande dugleikane lesing, skriving og rekning vere avgjerande for god folkehelse. Lesing, språk og begrepsutvikling er nødvendig for at menneske skal kunne kommunisere, forstå og stille spørsmål, delta i eiga utvikling og i samfunnsutviklinga.

Planen skal vere

- Eit grunnlagsdokument med fastsette satsingsområde for utarbeiding av skulane sine eigne handlingsplanar og resultatmål i økonomiplanen.
- Eit grunnlagsdokument for å søkje om statlege kvalitetsutviklingsmidlar.

Det blir utarbeidd ein kortversjon av planen. Denne er tenkt brukt som informasjon til foreldre og andre interesserte om satsingsområda ved grunnskulane i kommunen.

Nasjonale mål og strategiar

Samfunnet har gjeve grunnopplæringa eit omfattande mandat. Dette vert konkretisert i føremålsparagrafen for grunnopplæringa, dei andre delane av

opplæringslova og forskriftene medrekna læreplanen sin generelle del, prinsipp for opplæringa og læreplanane i faga.

Sentrale Styringsdokument

«Opplæringslova med forskrifter» gjev styring for både formål med skulen og etter kva retningslinjer skulen skal drivast. Regulering av elevar, føresette og skuleeigar sine rettar og plikter er styrande for all verksemd som skal føregå i skulen. Skuleeigar er gitt ansvar for å organisere og utforme eit opplæringstilbod.

«Læreplanverket for Kunnskapsløftet» 2006 framhevar at skulen skal gje alle elevar ei likeverdig, inkluderande og tilpassa opplæring og gjere dei i stand til å møte utfordringane i dagens og morgondagens samfunn. Læreplanen utdjuvar formålsparagrafen i opplæringslova, angir opplæringa sine overordna mål og kva som er skulen sin kulturelle verdi og kunnskapsmessige grunnlag.

Kvart fag har eigen læreplan som blant anna beskriv formålet med faget og som set opp fagområdet sine kompetansemål.

Utifrå dette skal skulen legge til rette for at elevane i arbeid med faga, tileignar seg dei grunnleggande dugleikane: Å kunne uttrykke seg munnleg, å kunne uttrykke seg skriftleg, å kunne lese, å kunne rekne og å kunne bruke digitale verkty.

Stortingsmelding nr 31, 2007-2008. **«Kvalitet i skulen.»**

Regjeringa set klare mål for grunnopplæringa: Den skal virke sosialt utjamnande og gje alle elevar mogelegheit til å utnytte eigne evner og anlegg. Alle skal inkluderast, få utfordringar og oppleve meistring. Alle elevar skal tileigne seg grunnleggande dugleikar og skal, i den grad dei er i stand til det, gjennomføre

vidaregåande opplæring. Meldinga peikar på betydninga av tettare oppfølging, tidleg innsats og av kompetanseutvikling og kompetanseheving for lærarar og skuleleiarar. I sum varslar meldinga ei klarare nasjonal styring av skulen, men med rom for fagleg skjønns og lokale tilpassingar.

Stortingsmelding 18, 2010-2011.

«Læring og fellesskap.»

Meldinga byggjer på tre strategiar for å vise utfordringane og mogelegheitene i utdanningssystemet si evne til å møte mangfaldet av born, unge og vaksne med behov for særskild hjelp og støtte i si læring og utvikling.

Strategi 1: Barnehagen og skulen skal bli betre til å fange opp og følgje opp dei som treng hjelp og støtte. Tilpassa opplæring og tidleg innsats skal sikre størst mogeleg læringsutbytte. Spesialundervisninga skal framleis vere ei sikring for dei som ikkje får tilstrekkeleg utbytte av den ordinære opplæringa, men skulen må bli meir bevisst på spesialundervisninga sine mål, varigheit og resultat.

Strategi 2: Det er naudsynt med meir spesialisert og målretta kompetanse hjå lærarane og eit tettare samarbeid med PPT for å oppnå auka læringsutbytte.

Strategi 3: Samarbeid med foreldre til barn med behov skal bli betre gjennom informasjon og samordning av tenester som vil resultere i betre gjennomføring.

Stortingsmelding 22, 2010-2011.

«Motivasjon – Mestring – Muligheter.»

Regjeringa har som mål med denne meldinga å gje elevane på ungdomstrinnet auka motivasjon for styrka læring og betre læringsresultat. Dei mest sentrale innsatsområda er:

- Auka valfridom gjennom innføring av valfag og fleksibilitet
- God læring og godt læringsmiljø gjennom betre klasseleing
- Betre opplæring i rekning og lesing.

«Vurdering for læring.» 2008.

Forskrifta om vurdering gjev nokre prinsipp i arbeidet med vurdering for læring:

- Elevane skal forstå kva de skal lære og kva som vert forventa av dei. Tydelege mål og kriterier.
- Elevane skal ha tilbakemeldingar som fortel dei om kvaliteten på arbeidet eller prestasjonen.
- Elevane skal få råd om korleis dei kan forbetre seg.
- Elevane skal vere involvert i eige læringsarbeid ved blant anna å vurdere eige arbeid og eiga faglege utvikling.

VISJON FOR GRUNNSKULEN I SOGNDAL KOMMUNE

ME BYGGJER FRAMTIDA

I SOGNDAL KOMMUNE SATSAR ME PÅ SKULEN

ME HAR

ELEVAR SOM ER TRYGGE OG AKTIVE, OG SOM OPPLEVER MEISTRINGSGLEDE

LÆRARAR SOM ER FAGLEG KOMPETENTE, OG HAR EVNE OG ENGASJEMENT TIL Å
LEIE ELEVANE SI LÆRING

ASSISTENTAR, MILJØARBEIDARAR OG ANDRE TILSETTE SOM SKAPAR OG LEGG
TIL RETTE FOR TRIVSEL, LÆRING OG MEISTRING I SKULEKVARDAGEN

FORELDRE SOM STØTTAR AKTIVT OPP OM BARNNA SI LÆRING OG UTVIKLING

SKULELEIARAR SOM ER OPNE, TYDELEGE, SKAPAR ENGASJEMENT OG UTVIKLING

SKULEEIGAR SOM ENGASJERER SEG I KVALITET OG INNHOLD I SKULEN

EIT LOKALSAMFUNN SOM SER PÅ SKULEN SOM EIN VIKTIG
SAMFUNNSINSTITUSJON, OG SOM ER POSITIV TIL SAMARBEID

BLI MED PÅ LAGET !

System for styrka læring

System for styrka læring (2013-2021) er kommunane i Sogn regionråd sitt permanente program for skule- og barnehageutvikling. Programmet er ei vidareføring av prosjektet «sats på skulen – snu Sogn», og har 3 hovudmål

Hovudmål:

1. Styrka tilpassa opplæring
2. Auka læringsutbytte
3. Redusert spesialundervisning

For å nå måla i programmet er det peikt ut 7 likeverdige innsats- og strategiområder:

1. Systemisk utvikling – lærande organisasjonar
2. entreprenørskap
3. Psykisk helse/læringsmiljø
4. Tilpassa opplæring
5. Vurdering for læring
6. Fleirfagleg integrert læring
7. Tidleg innsats

Grunnlagsdokument og tiltak vil bli utarbeida i 2014.

7

Skuleeigarrolla

Gjennom regionrådet si satsing på «system for styrka læring» vil kommunen mellom anna syte for at skulane har eit system for skulebasert vurdering.

Heimelen for skulebasert vurdering finn vi i *Forskrift til opplæringslova § 2-1* :

”Skulen skal jamleg vurdere i kva grad organiseringa, tilrettelegginga og gjennomføringa av opplæringa medverkar til å nå dei måla som er fastsette i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Skuleeigaren har ansvar for å sjå til at vurderinga blir gjennomført etter føresetnadene.”

Som eit ledd i den skulebaserte vurderinga skal skulane i Sogndal kommune frå 2014 gjennomføre utdanningsdirektoratet sine analyseverktøy *ståstadanalysen* og *organisasjonsanalysen*.

Ståstadanalysen skal bidra til gode refleksjonsprosessar og er eit hjelpemiddel for skulebasert vurdering. Den skal hjelpe skuleleiar å prioritere skulen sine utviklingsområder. Samtidig skal arbeidet med analysen føre til profesjonsutvikling for personale i skulen.

Organisasjonsanalysen er eit verktøy for eigenvurdering i skulen, og består av ei analyse som vert drøfta i personalet. Gjennom analysen fangar ein opp viktige sider ved korleis den enkelte skule fungerer og stimulerer til diskusjon om eigen praksis og forbetningsområder.

Skulane sine analysar skal danne grunnlag for grunnskulerapporten som skuleeigar skal legge fram for politisk behandling i april kvart år.

Skulane i Sogndal er ulike. Dette medfører at dei vel ulike innfallsvinklar i utviklinga av læringsmiljøet. Læringsmiljøet vert i denne samanhengen definert som heile skulen si verksemd. Til hjelp for skulane i den stadig pågåande prosessen mot «ein betre skule» vert det årleg gjennomført ei rekke kartleggingar og brukarundersøkingar. Resultata er tenkt både i forhold til veiledning og utvikling av enkeltelevar, men dannar samtidig grunnlag for utvikling av skulen som ein lærande organisasjon. Det betyr ikkje nødvendigvis at skulane skal tileigne seg meir kunnskap, men at den i større grad gjer seg nytte av den kunnskapen som allereie finst, som grunnlag for ei betre opplæring for eleven.

System for kvalitetsikring og utvikling av skulane i Sogndal skal bygge på:

Verksemdplanar – Med bakgrunn i dei politisk vedtekne måla i økonomiplanen lagar skulane årlege verksemdsplanar.

Årsmelding – skulane rapporterer om dei har gjennomført dei resultatmåla som kommunestyret har vedteke, og om det har skjedd innafor dei økonomiske rammene som kommunestyre har gjeve.

Leiarsamtalar - Det vert gjennomført leiarsamtale 2 gonger i året. Status og

tilbakemelding på måloppnåing er tema i samtalanane.

Grunnskulerapporten – I følgje opplæringslova § 13-10 skal det utarbeidast ein årleg rapport om tilstanden i grunnskuleopplæringa knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. Den årlege rapporten skal drøftast av skuleeigar. Grunnskulerapporten i Sogndal skal byggje på ståstad- og organisasjonsanalysen og mål med bakgrunn i strategisk skuleplan/Øp.

Dialogmøte – eit møte mellom einingane og skuleeigar. Resultat, status og utfordringar vert presentert. Dialogmøte er starten på neste års budsjettprosess.

Skulane i Sogndal kommune skal utarbeide eit lokalt tilpassa kvalitetsikringsystem for si eining. Systemet skal henge saman med kommunen sitt kvalitetsystem (SKK) og innehalde ei oversikt over kva brukarundersøkingar, kartleggingar etc. som skal gjennomførast, og tidspunkt for gjennomføring. Vidare kven som har ansvar for gjennomføring og oppfølging. Systemet skal også innehalde kven som skal informerast om resultat, og kva partar som skal involverast i drøfting av resultat.

Satsingsområde for grunnskulane i Sogndal kommune

Strategiplanen har fokus på nokre sentrale område som skal prege alle grunnskulane i Sogndal kommune.

Skulen skal leggje til grunn for arbeidet at kvar enkelt elev utifrå individuelle føresetnader og progresjon skal tileigne seg dugleikar i lesing, skriving, munnleg framføring, rekning og digital bruk.

Grunnleggjande dugleikar er ein føresetnad for læring og utvikling i skule, arbeid og samfunnsliv.

Skulane skal i perioden 2014-2017 ha følgjande satsingsområde:

- Heilskapleg læringsmiljø med vekt på lærarrolla
- Skulen som lærande organisasjon
- Tidleg innsats og tilpassa opplæring.
- Ikt
- Fysisk aktivitet
- Skulen sitt eige satsingsområde

I tillegg til dei fem første satsingsområda kan kvar enkelt skule utvikle sin skuleprofil gjennom eige valt satsingsområde for å mellom anna ivareta lokalt initiativ, nyskaping og entusiasme. Eiga valt satsingsområde bør veljast i nær dialog med forelda sitt arbeidsutval og samarbeidsutvalet.

Eit av strategiområda i system for styrka læring er entreprenørskap. Skulane i Sogndal må revidere og konkretisere eigne planar når tiltak og grunnlagsdokument er klart.

Resultatmål frå satsingsområda vil komme i tekstdelen i økonomiplanen og etterspurt årleg.

Læringsplakaten

Læringsplakaten inneheld viktige prinsipp for opplæringa og må sjåast i samanheng med reglane i lov og forskrift, læreplanen sin generelle del og læreplanar for alle fag. Læringsplakaten inneheld 11 grunnleggjande forpliktingar som skal gjelde for alle skulane i kommunen, og som skal liggje til grunn for skulen sin pedagogiske plattform.

Skulen skal:

- gje alle elevane like gode føresetnader for å utvikle evner og talent individuelt og i samarbeid med andre
- stimulere elevane si lærelyst og evne til å vere uthaldande og nyfrikne
- stimulere elevane til å utvikle eigne læringsstrategiar og evne til kritisk tenking

- stimulere elevane i deira personlege utvikling, i å utvikle sosial kompetanse og evne til demokratiforståing og demokratisk tenking
- leggje til rette for at elevane kan gjere medvitne val av utdanning og framtidig arbeid
- fremje tilpassa opplæring og varierte arbeidsmåtar
- stimulere, bruke og vidareutvikle kompetansen til den einskilde lærar
- medverke til at lærarane står fram som tydelege leiarar og førebilete for barn og unge
- sikre at det fysiske- og psykososiale arbeids- og læringsmiljøet fremjar helse, trivsel og læring
- leggje til rette for samarbeid med heimen og sikre at foreldre/føresette får medansvar i skulen
- leggje til rette for å trekkje inn lokalsamfunnet i opplæringa på ein meningsfylt måte.

Del 2

Handlingsprogram

Handlingsprogrammet byggjer på dei prioriterte satsingsområda. Satsingsområda skal vere med i skulane sine utviklingsplanar/verksemdsplanar, og resultatmål skal innarbeidast i økonomiplanen.

Prioriterte satsingsområde

Heilskapleg læringsmiljø

Eit godt og inkluderande læringsmiljø bidrar til positiv læring og utvikling for den enkelte elev og skal samstundes sikre eleven ein skulekvardag som fremjar helse og trivsel. Læringsmiljøet vert her definert som dei miljømessige faktorane i og rundt skulen som påverkar elevane si sosiale og faglege læring samt elevane sin generelle

situasjon i skulekvardagen. Faktorane er i hovudsak relatert til vennskap og deltaking i sosiale og faglege fellesskap, relasjonar til medelevar og lærarar, klasseleiing, normer og reglar, verdiar, forventningar til læring og det fysiske miljøet i skulen. Samla kan dette også omtalast som elevene sitt arbeidsmiljø.

Arbeidet med skulen sitt læringsmiljø kan soleis koplust direkte til kapittel 9a i opplæringslova. Retten til et læringsmiljø som fremjar helse, trivsel og læring, er også klart forankra i generell del i læreplanverket.

Det er særleg to store internasjonale studiar som dokumenterer samanhengen mellom elevane si oppleving av læringsmiljøet og læring. (Nordenbo m.fl. 2008 og Hattie 2009).

Denne forskinga viser at fem forhold er grunnleggande når skulane arbeider med

å utvikle og oppretthalde gode læringsmiljø:

- Læraren si evne til å leie klassar og undervisning
- Positive relasjonar mellom elev og lærar
- Positive relasjonar og kultur for læring blant elevane
- Godt samarbeid mellom heim og skule
- God leing, organisasjon og kultur for læring på skulen

Lærarrolla og klasseleing

Forsking viser at læraren sitt arbeid som leiar av klassen/gruppa er den enkeltfaktoren som har størst verknad på læringsmiljøet og dermed elevane si læring. Klasse- og gruppeleing er læraren si evne til å skape eit positivt klima, etablere arbeidsro og motivere til arbeidsinnsats. Klasseleing føregår alltid i samhandling mellom lærar og elevane. Kvaliteten på relasjonen mellom læraren

og elevane vil derfor vere heilt avgjerande for korleis læraren kan utføre oppgåva som leiar av klassen/gruppa, og dermed vere i stand til å utvikle et godt læringsmiljø.

Det er god klasseleing når elevane opplever læraren som ein tydeleg og trygg vaksenperson som bidrar til at elevane er motiverte for læring, og at det er eit rolig og godt arbeidsmiljø.

Skule-heim samarbeid

Gjennom eit godt skule-heim samarbeid vil eleven sin motivasjon for skule og opplevinga av tryggleik og tilhøyr bli styrka. Når skule og heim jobbar på same lag og drar i same retning, aukar heilskapen og samanhengen i barn og unge sin kvardag. Involverte og engasjerte

foreldre er eit stort pluss for læringsmiljøet.

Opplæringslova slår fast at foreldra har primæransvaret for oppfostringa av borna sine, men at dette bør skje i samarbeid mellom heim og skule. Både lova og læreplanen understrekar at heim og skule har felles interesser når det gjeld behovet

for samarbeid til eleven sitt beste. Heim og skule har felles nytte av at det vert lagt til rette for at barn og unge får eit læringsmiljø som skapar vekst og utvikling. Skulen må derfor sjå på foreldra som jambyrdige samarbeidspartnarar i utdanninga og oppsedinga av borna deira.

God kommunikasjon mellom heim og skule forutset at både læraren og foreldra sine forventningar er tydelig uttalt og forstått av begge partar.

Mobbing

Det er klar forskingsstøtte for at omfang av mobbing vert påverka av forhold på den enkelte skule og i den enkelte klasse.

Mobbing kan skje i form av fysisk plaging, utestenging eller erting. Nye medium har gitt mobberane nye arenaer som MMS, SMS, blogggar osv. Konsekvensane av å bli utsatt for mobbing er sterkt belastande og kan blant anna føre til emosjonelle problem, depresjon, angst, frykt og lav sjølvopfatning. Mobbing er såleis ei utfordring for kvar einaste skuleleiar og lærar.

Eit godt læringsmiljø ivaretek den enkelte elev si kjensle av å høyre til, trivsel og tryggleik. Oppleving av einsemd, mistrivsel

Foreldra betyr mykje for elevane sitt læringsutbytte, og dei er også ein viktig ressurs for skulen i arbeidet med å sikre eit godt psykososialt læringsmiljø.

Dei formelle samarbeidsorgana, og særleg skulemiljøutvalet, spelar ei viktig rolle for å sikre foreldremedverknad og innflyting i samarbeidet heim-skule. Ikkje minst har desse samarbeidsorgana eit særleg viktig ansvar for å følgje opp kapittel 9a og arbeidet for eit inkluderande læringsmiljø.

og utryggheit er redusert. Eit godt læringsmiljø vert karakterisert av fråvær av mobbing og når mobbing oppstår, grip vaksne inn og set ein stoppar for hendingane.

Forsking viser ein klar indikasjon på at om ein skule skal oppnå effektiv førebygging og varig reduksjon av mobbing, er det ikkje tilstrekkeleg å kun jobbe med tiltak overfor elevane. I tillegg er det nødvendig å utvikle skulen som organisasjon. Skulen som organisasjon har også vist seg å ha betyding for skulen sine forutsetningar for å oppnå ei vellykka implementering av tiltak.

Mål

Skulen har eit godt og inkluderande læringsmiljø som bidrar til positiv fagleg og sosial læring.

Mål for arbeidsprosessar

- Lærarane og leiinga ved skulen reflekterer jamleg over skulen sine styrkar og utfordringar, og kva verkty og grep det er høveleg å nytte i arbeidet med læringsmiljøet.
- Skulen vår har kjennskap til «material for heilskapleg arbeid med læringsmiljø» (Utdanningsdirektoratet) og har plan for arbeidet på eigen skule.
- Lærarane har høg merksemd på betydinga av relasjonen lærar–elev, og tar ansvar for kvaliteten på denne relasjonen.
- Undervisinga ved skulen vår har tydelig og god struktur.
- Lærarane er tydelege på læringsmål, arbeidsinnsats og åtferd.
- Skule-heim samarbeidet ved skulen er prega av likeverd, og forventningar er tydeleg uttalt.
- Foreldre får informasjon om elevane si faglege og sosiale utvikling i forhold til måla og korleis heimen kan bidra til å fremje eleven si måloppnåing.
- Dei formelle samarbeidsorgana ved skulen har ei aktiv rolle i arbeidet med eit inkluderande læringsmiljø.
- Skulen kartlegg jamleg mobbing, analyserer resultatane og set inn naudsynte tiltak.
- Skulen har utarbeidd eigen handlingsplan mot mobbing. Dei tilsette i skulen er kjend med og har eigarforhold til planen slik at kvar enkelt er i stand til å førebygge og handtere mobbing hjå elevane.

Resultatoppnåing vert vurdert gjennom

- Elevundersøkinga
- Brukargransking blant foreldre
- Medarbeidarsamtale og medarbeidargransking
- Årleg rapportering i strategiplanen si eigenmelding

Skulen som ein lærande organisasjon

I Stortingsmelding nr. 30 – Kultur for læring – vert det peika på at utviklinga mot eit meir kunnskapsdrive samfunn påverkar skulen på fleire måtar. Det vert mellom anna stilt auka krav til skulane som lærande organisasjonar. Det betyr mellom anna at skulen må sette søkjelyset på dei tilsette si læring og ikkje berre på elevane si læring. Utdanningsdirektoratet peikar på følgjande kjenneteikn ved ein lærande organisasjon:

- Ein velfungerande organisasjon der lærarane føler at dei er ein del av eit fellesskap med motiverande mål. Det er ikkje kultur for at lærarane gjer som dei vil.
- Høgt ambisjonsnivå og høge forventingar til å bruke kompetansen i kollegiet.

- Det er mykje kvardagslæring, god samhandling og lettare å få hjelp av kollegaer.
- Kvardagslæring går ikkje på kostnad av den organiserte læringa. Lærarane deltek meir i alle former for læring, og det vert lagt til rette for kunnskapsdeling.
- Lærarane gir gode vitnesbyrd om leiinga.

Omgrepet ”kultur for læring” er blitt kopla til behovet for endring i skulen eller sagt på ein annan måte – behovet for skuleutvikling og kvalitetsutvikling. Føremålet med å utvikle skulen til ein lærande organisasjon er å få ein betre skule – ein skule som har fokus på kjerneoppgåva: - å gje ei god og tilpassa opplæring til alle elevane.

Mål

Skulen har fokus på elevane si læring og utnyttar ressursane i personalgruppa internt og mellom skulane optimalt for å fremje utvikling. Skulen og personalet i skulen er i ein kontinuerleg læringsprosess.

Mål for arbeidsprosessar

- Lærarane og leiinga ved skulen reflekterer jamleg over eigen praksis for å utvikle kvalitet.
- Lærarane har ansvar for tydeleg klasseleiing og synleggjer faglege og sosiale mål.
- Leiinga ved skulen har ansvar for tydeleg fagleg, administrativ og pedagogisk leiing.
- Skulen har eit lokalt tilpassa kvalitetsikringsystem for si eining. Systemet heng saman med kommunen sitt kvalitetsystem, SKK.
- Skulen har tydeleg visjon og mål for opplæringa.
- Skulen har fokus på kompetanseutvikling.
- Skulen har eit høgt ambisjonsnivå med fokus på læringsresultat i eit godt læringsmiljø
- Skulen har rom for utviklingsarbeid

Resultatopptaking vert vurdert gjennom

- Elevundersøkinga
- Brukargransking blant foreldra
- Medarbeidargransking, medarbeidarsamtale og medbestemming
- Årleg rapportering i strategiplanen si eigenmelding

Tidleg innsats og tilpassa opplæring.

Omgrepet "tidleg innsats" vart introdusert i St.meld. 16 (2006-07) *...og ingen sto igjen* som ein nøkkel i arbeidet med å fange opp og følgje opp dei som treng særskild hjelp og støtte.

Stortingsmelding 18. 2010-2011. *Læring og fellesskap* byggjer på tre strategiar for å vise utfordringane og mogelegheitene i utdanningssystemet si evne til å møte mangfaldet av born, unge og vaksne med behov for særskild hjelp og støtte i si læring og utvikling.

Ein av strategiane er at barnehagen og skulen skal bli betre til å fange opp og

følgje opp dei som treng hjelp og støtte.

Tilpassa opplæring og tidleg innsats skal sikre størst mogeleg læringsutbytte.

Spesialundervisninga skal framleis vere ei sikring for dei som ikkje får tilstrekkeleg utbytte av den ordinære opplæringa, men skulen må bli meir bevisst på spesialundervisninga sine mål, varigheit og resultat.

Tidleg innsats handlar om at skulen legg til rette for at alle elevar tidleg vert inkludert i gode læringsprosessar. Opplæringslova (§1-3) seier følgjande om tilpassa opplæring og tidleg innsats: « Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene

hjá den enkelte eleven, lærlingen og lærekandidaten. På 1. til 4. årstrinn skal kommunen sørgje for at den tilpassa opplæringa i norsk eller samisk og matematikk mellom anna inneber særleg høg lærartettleik, og er særleg retta mot elevar med svak dugleik i lesing og rekning».

Tilpassa opplæring innanfor fellesskapet er eit gjennomgåande prinsipp i heile grunnopplæringa. Opplæringa skal tilpassast den enkelte elev sine evner og føresetnader. Plikt til tidleg innsats kjem som ei ytterlegare styrking av den tilpassa opplæringa på 1.-4. årstrinn i norsk/samisk og matematikk, og er særleg retta mot elevar med svake dugleikar i lesing og rekning.

Det er nødvendig å arbeide systematisk for å gi elevar som strevar fagleg og sosialt, hjelp på eit så tidleg tidspunkt som mulig. Tidleg innsats skal bidra til auka meistring i grunnleggande dugleikar. Ved systematisk kvalitetsarbeid er det mulig å utvikle ein lærande organisasjon som set mål for korleis den enkelte elev tileignar seg betre grunnleggande dugleikar

Det er ofte samansette årsaker som påverkar born og unge sin læringssituasjon og som fører til at enkelte born og unge har behov for særskild hjelp og støtte i opplæringa. Gode tiltak på samansette vanskar krev samhandling.

Tverretatleg og tverrfagleg samarbeid er ein viktig føresetnad for å skape gode

oppvekstmiljø for barn og unge generelt, og særleg viktig er det for å ivareta utsette grupper. Godt samarbeid mellom tenestene i kommunen vil kunne sikre ei heilskapleg tilnærming til barnet og familien. Sogndal kommune har som mål å sikre eit heilskapleg kommunalt tenestetilbod for barn og unge og familiane deira – med samordna tenester av god kvalitet. I arbeidet med å nå målsetjinga er det utarbeidd ei rettleiing. Rettleiinga skal vere til hjelp når det gjeld samarbeid mellom ulike einingar som arbeidar med barn og unge. Rettleiinga tek føre seg kva som fremjar samarbeid, faktorar som gir grunnlag for uro, korleis ein går fram når ein er uroa og saksgangen i barnevernssaker. Tverretatleg samarbeidsfora i kommunen vert presentert, og det vert gjeve eit oversyn over relevant lovgrunnlag. Heftet viser også til relevante prosedyrar og skjema. Det er i 2013 sett i gang revisjon av heftet. Skulane i Sogndal har fleire fleispråklege elevar. I dagens skulekvardag er det å mestre fleire språk ei styrke og beriking. Fleispråklege elevar kan ha rett til tospråkleg fagopplæring, morsmålsopplæring og grunnleggande norsk for minoritetar. Tilpassa opplæring for fleispråklege elevar inneber at skulen klarar å skape gode språklege arenaer og byggjer bru mellom elevane sine ulike språk for å bidra til god norskspråkleg forankring.

Mål

Elevane i Sogndal kommune skal oppleve meistring, utvikle talenta sine og få opplæring som er tilrettelagt i høve evnene og føresetnadane deira.

Mål for arbeidsprosessar

- Elevane ved skulen vår opplever trivsel og tryggleik i skulekvardagen
- Elevane kjenner til kompetansemåla i dei ulike faga. Elevane vurderer egne prestasjonar.
- Elevane lærer korleis dei sjølv lærer best, opplever meistring og brukar sine sterke sider for læring så ofte som mogeleg.
- Elevane får presise, faglege tilbakemeldingar om kvalitet på eige arbeid og mottar råd om vidare læringsarbeid.
- Lærarane ved skulen vår planlegg undervisninga på ein slik måte at den enkelte elev får utfordringar på sitt nivå
- Skulen har gode rutinar for samarbeid mellom barnehage, skule, PPT, barnevern og helsestasjon.
- Skulen vår har systematisk refleksjon kring tidleg innsats og tilpassa opplæring knytta til ny kunnskap og eigen praksis.
- Skulen vår nyttar tidleg innsats som strategi for å auke elevane sitt læringsutbytte.
- Skulen nyttar aktivt den kommunale planen for overgang mellom barnehage og grunnskule.
- Skulen nyttar resultat frå nasjonale prøver, karakterar, kartleggingsprøver og brukargranskingar som reiskap for å utvikle eiga verksemd og for å sikre elevane hjelp på eit så tidleg tidspunkt som mogeleg.

Resultatoppnåing vert vurdert gjennom

- Elevundersøkinga
- Brukargransking hjå foreldra
- Nasjonale prøver
- Karakterresultat
- Årleg statistikk på spesialundervisning
- Årleg rapportering i strategiplanen si eigenmelding

Ikt i grunnskulen

Noreg er eit av dei landa i verda som har lagt best til rette for bruk av IKT i skulen. Med innføring av Kunnskapsløftet i 2006 kom det politiske grunnlaget for å satse på digitale verktøy i skulen.

Læraren er den enkeltfaktoren som betyr mest for elevene sine resultat på skulen. Digital kompetanse er ein grunnleggande dugleik i grunnskule og vidaregåande opplæring, og læreplanen stiller krav om at IKT skal nyttast i alle fag på alle steg. Innføring av digitale dugleikar og krav om bruk av IKT endrar lærarrolla. Lærarane sin digitale kompetanse er avgjerande for å sikre at måla i Kunnskapsløftet vert nådd.

Grunnleggande digitale dugleikar er synleggjort gjennom eit nytt rammeverk frå Utdanningsdirektoratet. Blant anna er digital dømmekraft trekt fram som eitt av fire meistringsområde i den nye definisjonen.

Digital kompetanse som grunnleggande dugleik

Digital kompetanse vil seie å kunne bruke digitale verktøy, medium og ressursar hensiktsmessig og forsvarleg for å løyse praktiske oppgåver, hente inn og handsame informasjon, skape digitale produkt og kommunisere. Digital kompetanse handlar òg om å utvikle digital dømmekraft gjennom å tileigne seg kunnskap og gode strategiar for nettbruk. (Frå Utdanningsdirektoratet «rammeverk for grunnleggande ferdigheter»).

Digital kompetanse er ein viktig føresetnad for vidare læring og for aktiv deltaking i eit arbeidsliv og eit samfunn i stadig endring. Den digitale utviklinga har

endra mange av premissane for lesing, skriving, rekning og munnlege uttrykksformer. Derfor er digitale dugleikar ein naturleg del av grunnlaget for læringsarbeid både i og på tvers av faglege emne. Dette gjev moglegheiter for nye læringsstrategiar, men stiller også auka krav til dømmekraft.

Senter for ikt i utdanningen¹ si Monitor-kartlegging² viser at mange lærarar i norsk skule opplever at utstyr ikkje fungerer tilstrekkelig, og at det går med mykje tid til tekniske utfordringar. I dag er situasjonen at digitale skilnader aukar som følge av ulik tilgang til utstyr, stabil tilgang til Internett, utvikling av digital kompetanse, digitale læringsressursar og ulik grad av integrering av pedagogisk bruk av IKT. Digitale skilnader medverkar blant anna til at elevar og barn ikkje får eit likeverdig opplæringstilbod.

Sogndal kommune som skuleeigar må saman med skuleleiinga derfor satse vidare på å få ulike IKT-system til å virke tilfredsstillande, og det må sytast for ein effektiv og samordna IKT-infrastruktur for skulane. Etter dialogmøte 2013 var eit av oppfølgingspunkta i sakskomite oppvekst at skulane må , så lang råd er, sikrast gode digitale løysingar.

¹ Senter for IKT i utdanninga blei oppretta 1. januar 2010 og er underlagd Kunnskapsdepartementet. Senteret skal bidra til økt kvalitet i opplæringa med bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) for barn i barnehagane, elevar i grunnopplæringa og studentar i lærar- og barnehagelærarutdanninga.

² ITU Monitor er den mest omfattende vurderingen av IKT-bruk i norsk skole. Studien er ein viktig måling av digital kompetanse i skolen, og viser sammenhenger mellom mål i Kunnskapsløftet, bruk av digitale verktøy og elevens ferdigheter.

Mål

Elevane skal gjennom det tiårige skuleløpet og gjennom arbeid i alle fag utvikle grunnleggande digitale dugleikar slik at dei vert i stand til å nytte digitale verkty til å tileigne seg fagleg kunnskap og til å uttrykke eigen kompetanse.

Mål for arbeidsprosessar

- På skulen vår er ikt integrert i det faglege.
- Dei tilsette på skulen reflekterer jamleg over ikt i faga og ikt som grunnleggande dugleik.
- Skulen vår har plan for dugleiksmål i ikt og naudsynt pedagogisk kompetanse for å nå desse måla.
- Leiinga ved skulen har god oversikt over skulen sin bruk av digitale verkty og lærarane og elevane sin digitale kompetanse.
- Skulen har plan for digitale prioriteringar

Resultatoppnåing vert vurdert gjennom

- Elevundersøkinga
- Nasjonale prøver
- Skulen si årsmelding til kommunestyret
- Årleg rapportering i strategiplanen si eigenmelding

Fysisk aktivitet

Helsedirektoratet anbefaler at barn og unge bør vere i variert fysisk aktivitet minst 60 minutt kvar dag. Aktiviteten må tilpassast alder og vere lystbetont leik og trening, gjerne saman med andre barn eller vaksne. Aktiviteten kan delast opp i kortare periodar i løpet av dagen. Regelmessig og variert fysisk aktivitet i oppveksten er naudsynt for normal vekst og utvikling, og har betydning for helsa også seinare i livet.

Internasjonal forskning tyder på at auka fysisk aktivitet i skulen er eit av dei mest effektive tiltaka samfunnet kan gjere for å betre elevene si fysiske form og helse. Forskinga tyder også på at fysisk aktivitet i skuletida vil betre elevene si konsentrasjonsevne og gje auka fagleg læringsutbytte. Foreldre og skule har ei avgjerande betydning for at barn og unge skal bli meir fysisk aktive.

Forskrifter om rett og plikt til fysisk aktivitet i grunnskolen

Kunnskapsdepartementet har med verknad frå 1. august 2009 fastsett nye forskrifter til opplæringslova og privatskolelova om at elevar på 5.-7. årstrinn skal ha jamleg fysisk aktivitet utanom kroppsøvfingsfaget

Fokuset på folkehelse skal vere gjennomgåande i Sogndal kommune sine planar, og skulane i Sogndal var tidleg ute med å sette fysisk aktivitet utanom kroppsøvfingsfaget på dagsorden. Doktorgradsarbeidet «The Sogndal school-intervention study» ved Høgskulen i Sogn og Fjordane har sett Sogndal på kartet både nasjonalt og internasjonalt, og Trudvangmodellen er no utgangspunkt for forskingsprosjektet «Active Smarter Kids». ASK-studien, finansiert av Forskingsrådet, har som mål å undersøke kva for verknader éin time dagleg fysisk aktivitet i skulen hjå 10 år gamle barn kan ha på skuleprestasjon og ei rekkje andre faktorar.

Mål

Skulane i Sogndal skal systematisk gjennomføre dagleg fysisk aktivitet for alle elevar frå 1.-10. klasse

Fokuset skal vere på auka trivsel, betre læringsutbytte og betre folkehelse.

Mål for arbeidsprosessar

- På skulen vår ligg satsinga på dagleg fysisk aktivitet inne i skulen sin handlingsplan/verksemdplan
- Leiinga ved skulen motiverer personalet til å delta ved å synleggjer kvifor fysisk aktivitet er viktig for barn og unge si generelle utvikling og læring.
- Skulen vår har etablert team for planlegging av korleis skulen skal legge til rette for og gjennomføre fysisk aktivitet utanom kroppsøvingstimane. Teamet inkluderer personale frå SFO.
- På skulen vår inviterer vi elevane til å vere med å planlegge korleis skulen best kan legge til rette for dagleg fysisk aktivitet og sikre elevmedverknad i gjennomføringa.
- Skulen vår har kompetanse/ressursar til å planlegge og gjennomføre dagleg fysisk aktivitet.
- Skulen vår har plan for eventuell kompetanseheving av personalet som skal delta i gjennomføringa.
- Skulen vår har plan for arealbruk, eventuell tilrettelegging av areal inne og ute i høve dagleg fysisk aktivitet.
- Skulen vår har variert utstyr som er lett tilgjengeleg for alle lærarar til å bruke ved organisering av fysisk aktivitet.

Resultatoppnåing vert vurdert gjennom

- Årsmelding
- Årleg rapportering i strategiplanen si eigenmelding

Gjennomføring og oppfølging av planen.

Framdrift

Tiltaka skal gjennomførast innanfor planperioden, og dei ulike tiltaka vert innarbeidd i skulane sine årlege verksemdsplanar – med det atterhaldet som er teke i punktet under om økonomi.

Rutinar eller system for oppfølging av planen.

Nokre av tiltaka/satsingsområda vil vere relevante som resultatmål vedtekne i økonomiplanen, andre vil vere ein del av skulane sine eigne utviklingsplanar/ verksemdsplanar og ordinære drift. Kva som vert prioritert kvart år, skal gå fram av økonomiplanen med rapportering i skulen si årsmelding til kommunestyret og kommunen si årsmelding.

Kompetansebehov

I følgje departementet er kompetansen til lærarane den enkeltfaktoren som har mest å seie for elevane si læring, dersom ein ser bort frå den sosiale bakgrunnen til elevane. Lærarane må ha god kompetanse både fagleg og pedagogisk.

Kompetanse for kvalitet Strategi for etter- og vidareutdanning 2012 – 2015 er den nasjonale satsinga på etter- og vidareutdanning fram til 2015. Målet er å auke elevane si læring og motivasjon i grunnopplæringa, gjennom å styrke lærarane og rektorane sin kompetanse. Ny Solberg regjering har signalisert auka satsing på etter- og vidareutdanning.

Det er skuleeigar saman med skuleleiarane som har ansvar for at det fins riktig og naudsynt kompetanse på skulen, og at det er eit system som gjev lærarar og skuleleiarar kompetanseutvikling. Staten bidreg med støtte gjennom studieplassar og vikarmidlar, slik at kommunane kan oppfylle sine forpliktingar.

Gjennom «Strategi for ungdomstrinnet – motivasjon og mestring for betre læring» vil det frå skuleåret 2013/14 bli gitt tilbod om skulebasert kompetanseutvikling i heile landet. Skuleregion Sogn legg opp til at kompetansehevinga skal skje samstundes i regionen i 2016.

Kompetansekartlegging av lærarane i Sogndal sin formelle kompetanse syner at vi har eit høgt utdanningsnivå ved skulane våre. Det vil likevel med jamne mellomrom vere naudsynt for skulane å analysere sin samla kompetanse. Skulane sine planar dannar, saman med

skuleeigar si sjølvstendige vurdering, grunnlag for kommunen sin søknad om statlege midlar til etter- og vidareutdanning.

Økonomi

Dei fleste tiltaka vil kunne gjennomførast innanfor eksisterande budsjett og ekstern finansiering. Moglege behov for auka løyvingar vert vurdert i samband med økonomiplanen kvart år. Gjennomføring av strategisk skuleplan vil vere avhengig av budsjetttrammene skulane har til ei kvar tid.

Skulane si eigenvurdering

23

Skulane rapporterer årleg på politiske og administrative resultatmål i årsmeldinga. Dei blir også bedt om å rapportere årleg på grad av måloppnåing i høve satsingsområda. Denne rapporteringa har form som eigenvurdering og har først og fremst til hensikt å vere utgangspunkt for drøftingar og refleksjonar ved den enkelte skule.

Samtidig gir skulane si samla tilbakemelding rådmannen nyttig informasjon om einingane sitt arbeid med dei ulike satsingsområda.

Heilskapleg læringsmiljø	1	2	3	4	5	6
Lærarane og leiinga ved skulen reflekterer jamleg over skulen sine styrkar og utfordringar, og kva verkty og grep det er høveleg å nytte i arbeidet med læringsmiljøet.						
Skulen vår har kjennskap til «material for heilskapleg arbeid med læringsmiljø» (Utdanningsdirektoratet) og har plan for arbeidet på eigen skule.						
Lærarane har høg merksemd på betydinga av relasjonen lærar–elev, og tar ansvar for kvaliteten på denne relasjonen.						
Undervisinga ved skulen vår har tydelig og god struktur.						
Lærarane er tydelege på læringsmål, arbeidsinnsats og åtferd.						
Skule-heim samarbeidet ved skulen er prega av likeverd, og forventningar er tydeleg uttalt.						
Foreldra får informasjon om elevane si faglege og sosiale utvikling i forhold til måla og korleis heimen kan bidra til å fremje eleven si måloppnåing.						
Dei formelle samarbeidsorgana ved skulen har ei aktiv rolle i arbeidet med eit inkluderande læringsmiljø.						

Skulen kartlegg jamleg mobbing, analyserer resultatane og set inn naudsynte tiltak.						
Skulen har utarbeidd eigen handlingsplan mot mobbing. Dei tilsette i skulen er kjend med og har eigarforhold til planen slik at kvar enkelt er i stand til å førebygge og handtere mobbing hjå elevane.						
Skulen som lærande organisasjon						
Lærarane og leiinga ved skulen reflekterer jamleg over eigen praksis for å utvikle kvaliteten.						
Lærarane har ansvar for tydeleg klasseleiing og synleggjer faglege og sosiale mål.						
Leinga ved skulen har ansvar for tydeleg fagleg, administrativ og pedagogisk leiing.						
Skulen har eit lokalt tilpassa kvalitetsikringssystem for si eining. Systemet heng saman med kommunen sitt kvalitetsystem, SKK.						
Skulen har tydeleg visjon og mål for opplæringa.						
Skulen har fokus på kompetanseutvikling.						
Skulen har eit høgt ambisjonsnivå med fokus på læringsresultat i eit godt læringsmiljø.						
Skulen har rom for utviklingsarbeid.						
Tidleg innsats og tilpassa opplæring.						
Elevane ved skulen vår opplever trivsel og tryggleik i skulekvardagen.						
Elevane kjenner til kompetansemåla i dei ulike faga. Elevane vurderer egne prestasjonar.						
Elevane lærer korleis dei sjølv lærer best, opplever meistring og brukar sine sterke sider for læring så ofte som mogeleg.						
Elevane får presise, faglege tilbakemeldingar om kvalitet på eige arbeid og mottar råd om vidare læringsarbeid.						
Lærarane ved skulen vår planlegg undervisninga på ein slik måte at den enkelte elev får utfordringar på sitt nivå.						
Skulen har gode rutinar for samarbeid mellom barnehage, skule, PPT, barnevern og helsestasjon.						
Skulen vår har systematisk refleksjon kring tidleg innsats og tilpassa opplæring knytta til ny kunnskap og eigen praksis.						
Skulen vår nyttar tidleg innsats som strategi for å auke elevane sitt læringsutbytte.						
Skulen nyttar aktivt den kommunale planen for overgang mellom barnehage og grunnskule.						
Skulen nyttar resultat frå nasjonale prøver, karakterar,						

kartleggingsprøver og brukargranskningar som reiskap for å utvikle eiga verksemd og for å sikre elevane hjelp på eit så tidleg tidspunkt som mogeleg.						
IKT						
På skulen vår er ikt integrert i det faglege.						
Dei tilsette på skulen reflekterer jamleg over ikt i faga og ikt som grunnleggjande dugleik.						
Skulen vår har plan for dugleiksmål i ikt og naudsynt pedagogisk kompetanse for å nå desse måla.						
Leiinga ved skulen har god oversikt over skulen sin bruk av digitale verkty og lærarane og elevane sin digitale kompetanse.						
Skulen har plan for digitale prioriteringar						
Fysisk aktivitet						
På skulen vår ligg satsinga på dagleg fysisk aktivitet inne i skulen sin handlingsplan/verksemdplan.						
Leiinga ved skulen motiverer personalet til å delta ved å synleggjer kvifor fysisk aktivitet er viktig for barn og unge si generelle utvikling og læring.						
Skulen vår har etablert team for planlegging av korleis skulen skal legge til rette for og gjennomføre fysisk aktivitet utanom kroppsøvingstimane. Teamet inkluderer personale frå SFO.						
På skulen vår inviterer vi elevane til å vere med å planlegge korleis skulen best kan legge til rette for dagleg fysisk aktivitet og sikre elevmedverknad i gjennomføringa.						
Skulen vår har kompetanse/ressursar til å planlegge og gjennomføre dagleg fysisk aktivitet.						
Skulen vår har plan for eventuell kompetanseheving av personalet som skal delta i gjennomføringa.						
Skulen vår har plan for arealbruk, eventuell tilrettelegging av areal inne og ute i høve dagleg fysisk aktivitet.						
Skulen vår har variert utstyr som er lett tilgjengeleg for alle lærarar til å bruke ved organisering av fysisk aktivitet.						

Grunnlagsdokument

Lov om grunnskulen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova). 1998.

Kunnskapsdepartementet

Tilgjengeleg frå URL:

http://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61?q=opplæringslova*

Forskrift til opplæringslova. 2006

Tilgjengeleg frå URL:

http://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-23-724?q=opplæringslova*

Læreplanverket for kunnskapsløftet. 2006. Kunnskapsdepartementet.

Tilgjengeleg frå URL:

<http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsloftet/>

Stortingsmelding nr. 31 (2007-2008). Kvalitet i skolen. Kunnskapsdepartementet.

Tilgjengeleg frå URL:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2007-2008/stmeld-nr-31-2007-2008-.html?id=516853>

Stortingsmelding nr. 18 (2010-2011). Læring og fellesskap. Kunnskapsdepartementet.

Tilgjengeleg frå URL:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2010-2011/meld-st-18-20102011.html?id=639487>

Stortingsmelding 22, 2010-2011. Motivasjon – Mestring – Muligheter (Ungdomstrinnet).

Kunnskapsdepartementet

Tilgjengeleg frå URL:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2010-2011/meld-st-22-2010--2011.html?id=641251>

Vurdering for læring. Rundskriv 1 - 2010. Utdanningsdirektoratet.

Tilgjengeleg frå URL:

<http://www.udir.no/Regelverk/Rundskriv/20101/Udir-1-2010-Individuell-vurdering/>